

Nr 142

Av herr Ewerlöf m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående utbyggnad av Norrbottens järnverk aktiebolag.

I inledningen till tionde huvudtiteln lämnar departementschefen en sammanfattande redogörelse för verksamheten inom vissa statsägda aktiebolag. Denna avslutas med en hemställan om att riksdagen skall godkänna vissa angivna riktlinjer för en utbyggnad av Norrbottens järnverk aktiebolag. Ett bifall härtill innebär att riksdagen på grundval av en allmänt hållen och kortfattad redogörelse om utbyggnad av Norrbottens järnverk med två tunnplåtsvalsverk skulle för budgetåret 1960/1961 i princip binda sig för ett kapitaltillskott om i runt tal 30 miljoner kronor till järnverket. Valsverken har nämligen kostnadsberäknats till omkring 68 miljoner kronor, av vilka 40 miljoner enligt uppgift kan finansieras av bolagets egna medel och inteckningslån. Frågan om även återstoden kan anskaffas genom bolagets försorg anses däremot icke kunna klarläggas förrän nästa höst.

Om det sålunda visar sig att bolaget år 1960 icke själv förmår anskaffa dessa medel tvingas staten, om utbyggnaden redan i år i princip godkännes, senare anskaffa de kapitalmedel som kan bli erforderliga för anläggningens slutförande. Vid denna senare tidpunkt kan någon realprövning av projektet icke ske. Kapitalanskaffningen kan inte bedömas på grundval av en prövning av anläggningens lönsamhet.

Av den redogörelse som departementschefen lämnat om den tillämnade utbyggnaden framgår inte huruvida projektet är underbyggt med realistiska marknadsanalyser och kalkyler. Några uppgifter om den tekniska planeringen lämnas ej heller. Det är visserligen önskvärt att industrien i allmänhet utbygges i Norrland för att därigenom åstadkomma ökade sysselsättningsmöjligheter och en stabilisering av arbetsmarknadsläget. Men detta bör givetvis icke ske genom investeringar i sådan verksamhet, som icke är företagsekonomiskt motiverad. Dyliga investeringar är tvärtom på lång sikt ägnade att motverka det avsedda syftet. Ett beslut om utbyggnad av Norrbottens järnverk måste motiveras med fullständiga företagsekonomiska och marknadsmässiga undersökningar. Sådana har icke redovisats av departementschefen.

Vårt lands import av tunnplåt uppgick förra året till ca 142 000 ton samt av förtent tunnplåt till 35 000 ton. Inom järnbruksindustrien föreligger för närvarande färdiga planer på en utbyggnad av ett nytt valsverk för tunn-

plåtstillverkning till en avsedd kapacitet av omkring 120 000 ton. För att Norrbottens järnverk skall få avsättning för den beräknade tunnplåtskvantiteten måste verket alltså förutsätta export av sådan plåt. Konkurrensen på exportmarknaden är emellertid hård, och i varje fall i ett av våra nordiska grannländer, där svensk tunnplåt skulle kunna avsättas, föreligger långtgående planer på en utbyggnad av valsverk för tillverkning av sådan plåt. De kvantiteter som eventuellt skulle kunna avsättas till hantverks- och småindustriföretag i Norrbotten är i förhållande till produktionen mycket begränsade. För den förhållandevis dyrbara vara, varom här är fråga, spelar transportkostnaderna en begränsad roll, och det kan därför ifrågasättas, huruvida just det förhållandet, att ett valsverk för tillverkning av tunnplåt anlades i Norrbotten skulle kunna utgöra den väntade stimulansen för småföretagsamheten därstädes.

Även beträffande produktionsbetingelserna saknas erforderligt underlag för ett säkert bedömande. Närmare uppgifter borde ha lämnats rörande erfarenheterna från de allenast fyra senzimirverk för valsning av stål som för närvarande finnes i hela världen, och det borde också ha lämnats en fylligare redogörelse rörande den planerade förtenningsanläggningen, helst som sådana anläggningar erfarenhetsmässigt visat sig erbjuda utmordentligt komplicerade problem.

Staten har hitintills investerat och beviljat rörelsekapital om tillhoppa 417 miljoner kronor i järnverket. De utgifter staten åsamkats bjuder till stor försiktighet, när fråga uppkommer om förnyade statliga kapitelltillskott. Det framgår icke i vad mån den ifrågasatta belåningen av företagets tillgångar inverkar på säkerheten för i verket redan investerat statskapital. Även av dessa skäl måste det ifrågavarande projektet prövas med största noggrannhet. Principiellt är det otillfredsställande att icke i ett sammanhang redovisa finansieringsmöjligheterna för den ifrågavarande utbyggnaden.

Beslut i enlighet med departementschefens hemställan bör rimligen icke fattas förrän marknadsförutsättningarna och produktionsbetingelserna för den planerade utbyggnaden av järnverket fullständigt klarlagts och finansieringsfrågan i sin helhet redovisats.

På grund av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte vid behandlingen av tionde huvudtiteln avslå departementschefens hemställan om godkännande av planerad utbyggnad av Norrbottens järnverk i avvaktan på en grundligare analys av de ekonomiska förutsättningarna för ifrågavarande utbyggnad.

Stockholm den 27 januari 1959

K. G. Ewerlöf

Ebon Andersson

Ragn. Bergh

E. Birke

Carl Eskilsson

Erik Hagberg

Axel Mannerskantz